

Komt een hoogbegaafde bij de dokter ...

Een (zeer) hoge intelligentie biedt veel voordelen. Toch blijkt een aantal zeer intelligente mensen ook nadelen te ervaren, met negatieve implicaties voor de gezondheid. In dit leaflet geven we kort weer wat artsen en andere zorgprofessionals volgens ons zouden moeten weten over hoogbegaafdheid in combinatie met gezondheid.

Dit leaflet is gebaseerd op kennis over hoogbegaafdheid in het algemeen, veel praktijkervaringen en nog niet gepubliceerd onderzoek naar ervaringen van hoogbegaafden met artsen.

We zien hoogbegaafdheid tegenwoordig als een set van kenmerken, waar een hoge intelligentie er één van is. Onderstaande tabel laat zien hoe de kenmerken van hoogbegaafdheid samenhangen met mogelijke gezondheidsproblemen.

Wat is hoogbegaafdheid? (Kooijman, 2008)	Positieve kenmerken	Mogelijke gezondheidsproblemen
Een zeer hoog IQ (denken)	Snel overzicht, snel expert	Kan als betweter overkomen; kan lijken op autisme spectrum stoornis; slaapproblemen. Bij ouderen: demantie kan gemaskeerd worden.
Autonoom (zijn)	Zelfstandig	Conflicten; werk- en relatieproblemen (te eigenwijs).
Rijk geschakeerd gevoelsleven (voelen)	Genuanceerd	Te emotioneel; moeite met emotieregulatie; zich buitengesloten voelen; suïcidale gedachten (vanaf jonge leeftijd).
Hoog sensitief (waarnemen)	Neemt veel waar	Te gevoelig voor prikkels; zondert zich af; voelt fysieke klachten snel en gedetailleerd.
Gedreven en nieuwsgierig (willen)	Gedreven en nieuwsgierig	Niet te stoppen; kan lijken op ADHD*; indien afgeremd: bore-out (extreme verveling); stressverschijnselen (zoals buikpijn, hoofdpijn, slecht slapen).
Scheppingsgericht (doen)	Produceert	Doet teveel onnodige dingen; kan lijken op ADHD.*
Creatief (samenspel)	Creatief, innovatief	Ongeleid projectiel; kan lijken op ADHD.*
Intens (samenspel)	Diep betrokken	Overschrijdt eigen grenzen; risico op overspanning en burn-out.
Snel (samenspel)	Maakt tempo, maakt zich nieuwe gebieden snel eigen	Verliest contact met anderen; depressieve klachten; existentiële eenzaamheid (bij ouderen nog prominenter aanwezig).
Complex (samenspel)	Overziet het geheel	Verzandt in details; kan lijken op diverse psychiatrische beelden.*

Communicatie met de hoogbegaafde patiënt

Hoogbegaafden zijn bij uitstek de patiënten die heel veel medische informatie zelf uitzoeken en die in een gesprek met de arts vaak meer en dieper doorvragen dan de gemiddelde patiënt. Soms ontstaan er conflicten. De hoogbegaafde kan lastige vragen stellen en de zorgverlener voelt zich in diens professe niet serieus genomen of zelfs bedreigd.

Sommige hoogbegaafden vertellen hun klachten zo anders dan een gemiddelde patiënt dat de aandoening niet wordt herkend, de patiënt zich niet gehoord voelt, diagnoses te laat worden gesteld en zo ook conflicten kunnen ontstaan. Zie het IHBV-leaflet 'Slimme patiënt kan lastig zijn voor arts'.

Wat te doen als u als arts vermoedt dat uw patiënt hoogbegaafd is?

Hoogbegaafdheid is geen 'diagnose'. Toch vinden veel hoogbegaafden het fijn als ze het weten en kan het ze rust geven ("Ik ben niet gek"). Veel hoogbegaafden komen er pas achter als ze ergens vastlopen. Doordat er de laatste jaren meer aandacht voor hoogbegaafde kinderen is, gaan hun ouders zich vaker afvragen of dat ook over hen gaat. Hoe eerder in het leven men weet wat hoogbegaafdheid is en hoe men er effectief mee kan leven, hoe beter.

Sommige hoogbegaafden hebben klachten of problemen waarmee ze voor psychiatrische behandeling in aanmerking komen. Helaas is er in de psychiatrie nog nauwelijks kennis over hoogbegaafdheid. Zie IHBV-leaflet: 'Volwassen hoogbegaafde cliënten in de GGZ'. Op de website van het IHBV staat een lijst van hulpverleners met kennis van hoogbegaafdheid.

Als arts kunt u mensen wijzen op diverse informatieve sites. Op de website van het IHBV staat kennis over hoogbegaafdheid bij volwassenen en ouderen. Zie IHBV-leaflet: 'Niet iedereen is gemiddeld' en de pagina over hoogbegaafde senioren.

Contacten met andere hoogbegaafden blijken zeer waardevol. Er zijn HB-Cafés van het IHBV of bijeenkomsten van de vereniging Mensa. Ook contacten via internet zoals HB-forum en Facebook bieden steun.

Referentie

Kooijman - van Thiel, M.B.G.M. (red). (2008). *Hoogbegaafd. Dat zie je zó!* Over zelfbeeld en imago van hoogbegaafden. Ede: OYA Productions.

* zowel bij kinderen als bij volwassenen. Zie de IHBV leaflets 'Hoogbegaafd en meer dan dat'; 'Hoogbegaafdheid en ADHD'.